

FORMY OCHRONY PRZYRODY

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Łuków funkcjonują formy ochrony przyrody, wchodzące w skład krajowego systemu obszarów chronionych. Są to:

1. Rezerwaty przyrody o łącznej powierzchni 1183,14 ha.
 - Jata (rezerwat ścisły) – 337,42 ha (położony na gruntach nadleśnictwa),
 - Jata (rezerwat częściowy) – 779,52 ha, (położony na gruntach nadleśnictwa),
 - Topór (rezerwat częściowy) – 58,20 ha, (położony na gruntach nadleśnictwa),
 - Kra Jurajska (rezerwat częściowy) – 8,00 ha, (położony na gruntach nie należących do nadleśnictwa),
2. Obszary chronionego krajobrazu w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Łuków:
 - Łukowski Obszar Chronionego Krajobrazu o pow. 22 920,48 ha, (położony częściowo na gruntach należących do nadleśnictwa),
 - Radzyński Obszar Chronionego Krajobrazu o pow. 3 700 ha, (położony na gruntach nie należących do nadleśnictwa),

Ponadto, indywidualną ochroną objęte są pomniki przyrody, użytki ekologiczne, stanowiska występowania chronionych gatunków roślin i zwierząt.

1. Rezerwaty przyrody

Rezerwaty przyrody mają za zadanie chronić zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym ekosystemy, określone gatunki roślin i zwierząt oraz elementy przyrody nieożywionej mające istotną wartość ze względów naukowych, przyrodniczych, kulturowych bądź krajobrazowych.

Powierzchnia i granice rezerwatu „Jata” (ścisłego i częściowego) została ustalona na podstawie Zarządzenia MLiPD z dnia 7.05.1984 r. i wynosi 1116,94 ha.

a) Rezerwat lasów i borów - florystyczny „Jata” - ścisły

Pierwszą podstawą prawną, która warunkowała powstanie rezerwatu „Jata” o ochronie częściowej było Zarządzenie Naczelnej Dyrekcji Lasów Państwowych Nr U/2015/3 z dnia 21.03.1933 r., natomiast rezerwat ścisły powołano Zarządzeniem MliPD z dnia 4.08.1952 r. na powierzchni 337,42 ha. Rezerwat „Jata” położony jest w uroczysku Jagodne w leśnictwach Dąbrówka i Jata na gruntach lasów państwowych w oddz: 195; 196; 222-224; 254-257; 285-287. Obejmuje 335,39 ha pow. leśnej oraz 2,03 ha pow. związanej z gospodarką leśną.

Nazwa „Jata” pojawiła się już w języku staropolskim, a często używana tutaj w XIX wieku - oznaczała szalą splecioną z gałęzi.

Już w 1881 r. zwrócono uwagę na łukowskie jodły, dzięki opracowaniu florystycznego Płaskowzgorza Siedlecko-Łukowskiego przez prof. Łepczyńskiego. Rezerwat utworzono dzięki popularyzowaniu lasu jodłowego przez prof. Paxa, Jedlińskiego oraz opracowaniu projektu rezerwatu w 1929 r. przez prof. Szafera.

Następnym, ważnym opracowaniem dla rezerwatów jodłowych w Nadleśnictwie Łuków, było opracowanie wykonane przez dra Wacława Niedziałkowskiego pod tytułem „Monografia fitogeograficzno-leśna rezerwatów jodłowych w Nadleśnictwie Państwowym Łuków, ze szczególnym uwzględnieniem stosunków typologicznych”, - wydanym przez Instytut Badawczy Lasów Państwowych w 1935 r.

Obszar rezerwatu tworzy lekko falisty teren o najwyższym punkcie dochodzącym do 180 m n.p.m., a najniższym 162 m n.p.m. Występujące tutaj źródliska, dają początek rzekom: Krznie Południowej i Krznie Północnej. Największą osobliwością rezerwatu są wspaniałe bory jodłowe z udziałem świerka i sosny. Porastają łagodne skłony doliny Krzny Południowej, która tutaj rozpoczyna swój bieg.

W granicach rezerwatu stwierdzono występowanie borowych zbiorowisk roślinnych, z których szczególnie zauważalny jest bór z goryszem pagórkowym *Peucedano-Pinetum*. Warstwę główną wielogatunkowego drzewostanu stanowi sosna pospolita, której towarzyszy dąb, świerk, brzoza i osika. Warstwa podszytu budowana jest przez kruszynę i jałowiec. W runie dominuje borówka czernica i konwalia majowa.

Następnym zbiorowiskiem, które często występuje na terenie rezerwatu jest zbiorowisko boru trzęślicowego *Molinio-Pinetum*. Główną warstwę drzewostanu tworzy sosna z brzozą, a w niektórych płatach towarzyszą im świerk oraz jodła. W warstwie podszytu dominuje kruszyna. Runo ma charakter krzewinkowo-trawiasty, gdzie na pierwszym miejscu występuje borówka czernica, trzęślica modra oraz znaczna ilość płonnika pospolitego.

Młode pokolenie jodły w rezerwacie „Jata”

Zbiorowiskiem, które zajmuje ważne miejsce w rezerwacie są fitocenozy boru bagiennego *Vaccinio uliginosi-Pinetum*, znajdujące się w zagłębieniach i nieckach terenowych. W ich płatach stwierdzono obecność charakterystycznych gatunków wyróżniających ten zespół. Należą do nich: borówka bagienna, bagno zwyczajne, modrzewnica zwyczajna, wełnianka wąskolistna oraz żurawina błotna. Dominującej w drzewostanie sośnie towarzyszy brzoza omszona, rzadziej świerk, a w podszyciu największy jest udział kruszyny. W warstwie mszystej obok pospolitych mchów borowych występują torfowce *Sphagnum*.

Na terenach nieco żyzniejszych wykształciły się bory mieszane *Pino-Quercetum*, które są częstym zbiorowiskiem na terenie rezerwatu. Dominującym gatunkiem jest sosna zmieszana z gatunkami liściastymi - przy jednoczesnym znacznym udziale jodły.

Okazały dąb w rezerwacie „Jata”

Płaty dąbrowy świetlistej *Potentillo albae-Quercetum* to rzadkie zbiorowisko roślinne występujące na terenie rezerwatu. W warstwie drzewostanu obok sosny występuje jodła i brzoza brodawkowata. W podszyciu zauważalne jest pojawienie się rzadkiego gatunku, jakim jest bez koralowy *Sambucus racemosa*.

Znaczny udział w rezerwacie „Jata” zajmują grądy *Tilio-Carpinetum*, z których duże znaczenie posiada grąd trzcinnikowy *Tilio-Carpinetum calamagrostietosum*. W warstwie drzewostanu dominującym gatunkiem jest sosna z jodłą. Występuje też grąd *Tilio-Carpinetum typicum*, czyli grąd typowy w wariantcie zniekształconym z jodłą, z gatunkami roślin grądowych z zawilcem gajowym i marzanką wonną. Grąd czyścicowy *Tilio-Carpinetum stachyetosum silvaticae* wyróżniają rośliny ze związku *Alno-Padion*, który charakteryzuje silnie występująca w podszyciu czeremcha zwyczajna *Padus avium* oraz odmiany porzeczek *Ribes*. Z gatunków towarzyszących największą stałość występowania wykazują: konwalijka dwulistna, szczawik zajęczy, malina właściwa *Rubus idaeus* oraz śmiełek darniowy.

Drzewostany łągu olszowo-jesionowego *Circaeo-Alnetum*, zbiorowiska często występującego w rezerwacie - tworzy olsza z dodatkiem jesionu. W podszyciu występuje leszczyna z kruszyną z dodatkiem czeremchy i odmianami porzeczek *Ribes*.

Pomnik poświęcony poległym żołnierzom AK uczestniczącym w akcji „Burza”

Obszerne zabagnione rozlewiska rzeki Krzny porastają olsy *Carici elongate-Alnetum* i łągi olszowo-jesionowe *Circaeo-Alnetum*. W drzewostanie dominuje olsza czarna a towarzyszy jej brzoza brodawkowata i brzoza omszona oraz jesion wyniosły. W podszyciu wyraźnie występuje kruszyna pospolita oraz w mniejszej ilości jarzab pospolity. Warstwa mszaków zdominowana jest najczęściej przez merzyk pokrewny *Mnium affine* oraz fałdownik trzyrzędowy *Rhitiadelphus triquetrus*. Olsy rezerwatu wykazują zmienność wewnętrzną wobec czego wyróżniono dwa warianty olsów. Pierwszy wariant to tzw. ols typowy z występującą masowo turzycą ciborowatą *Carex pseudocyperus* i wariant drugi odznaczający się dużą obecnością pałki wąskolistnej *Typha latifolia*.

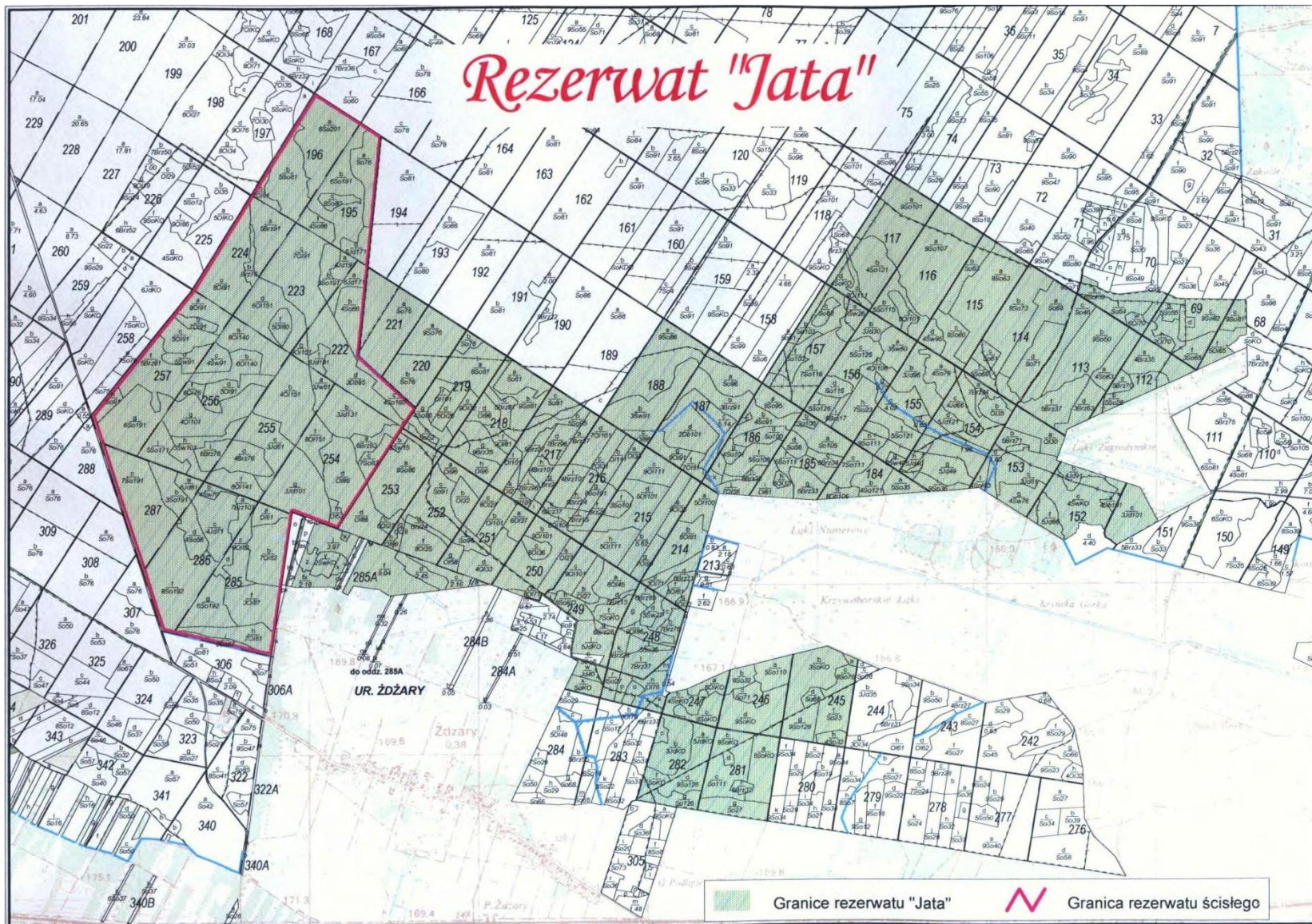

Nalot klonu w drzewostanie grabowym w rezerwacie „Jata”

W warstwie runa rezerwatu występują gatunki rzadkie i objęte ochroną lub charakterystyczne dla innych stref geograficznych i klimatycznych. Wśród roślin objętych ochroną ścisłą spotyka się następujące gatunki: wawrzynek wilczczyko *Daphne mezereum*, orlik pospolity *Aquilegia vulgaris*, bluszcz pospolity *Hedera helix*, lilia złotogłów *Lilium martagon*, widłak jałowcowaty *Lycopodium annotinum*, widłak goździsty *Lycopodium clavatum*, bagno zwyczajne *Ledum palustre* oraz podkolan biały *Platanthera bifolia*. Wśród roślin objętych ochroną częściową występują: porzeczka czarna *Ribes nigrum*, kruszyna pospolita *Frangula alnus*, kalina koralowa *Vipurnum opulus*, kopytnik pospolity *Asarum europaeum*, marzanka wonna *Asperula odorata* i inne.

Drzewostany wymienianych zbiorowisk mają charakter naturalny, który tworzy kilkanaście gatunków, gdzie obok jodły na uwagę zasługuje jawor, jako gatunek o charakterze górskim, występujący podobnie jak jodła na północno-wschodnich krańcach granicy zasięgu. Znaczna część drzewostanów rezerwatu to powyżej 100-letni starodrzew, gdzie występują: dęby, jodły, świerki i sosny, a sporadycznie graby, lipy, klony, wiązy, olchy i jesiony.

Rezerwat "Jata"

Granice rezerwatu "Jata"

Granica rezerwatu ścisłego

Huba powstała na suchym pniu jodły w rezerwacie „Jata”

Drzewostany rezerwatu odróżniają się od sąsiednich nie tylko udziałem jodły - lecz również lepszą jakością drzewostanów, większą bonitacją, urozmaiconym składem gatunkowym, dużym bogactwem gatunków runa oraz zmiennością siedlisk. Ze względu na tak dużą różnorodność - rezerwat ten wymaga dokładniejszych badań naukowych, aby mógł stać się w niedalekiej przyszłości rezerwatem „Biosfery”. Obecnie wskazane jest uaktualnienie istniejącego opracowania wykonanego przez BULiGL Oddz. w Lublinie podczas II rewizji planu urządzenia lasu na lata 1985-1994, ze wstępnym opracowaniem florystycznym wykonanym przez naukowców Wyższej Szkoły Rolniczo-Pedagogicznej w Siedlcach lub opracowanie nowego planu ochrony dla tego rezerwatu.

b) Rezerwat lasów i borów - florystyczny „Jata” - częściowy

Podstawą prawną, która warunkowała powstanie rezerwatu częściowego „Jata”, było Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 4.04.1952 r., a utworzono go dopiero Zarządzeniem MliPD z dnia 7.05.1984 r. na pow. 779,52 ha. Celem utworzenia rezerwatu było zachowanie zbiorowisk leśnych o charakterze naturalnym z dużym udziałem jodły na północno-wschodniej granicy zasięgu. Rezerwat częściowy „Jata” jest zlokalizowany

w następujących oddziałach: 68c,f; 69c,d,f,g,h; 70s,t,w; 112-117; 151c; 152a,b,c,f; 153-157; 184-188; 214-221; 245-247; 248b,s; 249a,b,c,d,f,g,h,j,w,x; 250-253; 281; 282; 285A. Rezerwat ten graniczy z rezerwatem ścisłym, a obejmuje 717,82 ha pow. leśnej, 19,68 ha powierzchni związanej z gospodarką leśną oraz 42,02 ha gruntów nieleśnych.

Podobnie jak w przypadku rezerwatu ścisłego, głównym celem ochrony jest jodła pospolita, która nie tylko tworzy i współtworzy drzewostany lecz masowo występuje pod okapem drzewostanów - tworząc gęste warstwy podrostu. Najstarsze egzemplarze dochodzą nawet do 200 lat i osiągają wysokość ponad 30 m. Zbiorowiska roślinne występujące w rezerwacie częściowym są podobne jak w rezerwacie ścisłym.

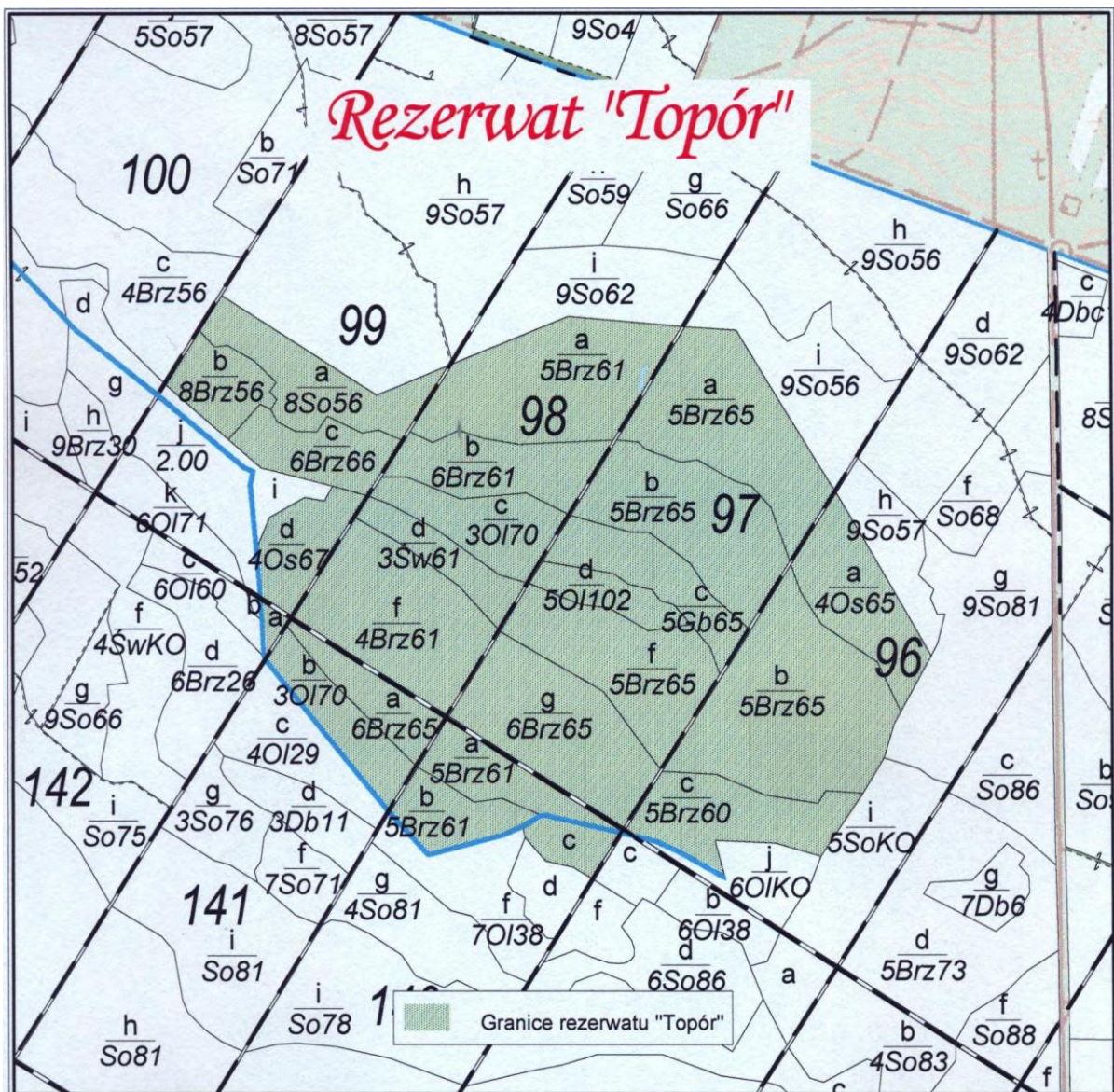
Pomnik poświęcony księdzu Brzósce dowódcy Powstania Styczniowego na Polesiu, umiejscowiony w leśnictwie Dąbrówka w oddz. 69

Użytkowanie lasu w rezerwacie częściowym wynika z potrzeb bieżących pielęgnacyjno-hodowlanych i sanitarnych poszczególnych drzewostanów.

Wskazane jest zaktualizowanie obecnego planu ochrony rezerwatu lub opracowanie nowego podobnie jak w przypadku rezerwatu ścisłego.

c) Rezerwat lasów i borów - florystyczny „Topór” - częściowy

Został utworzony, podobnie jak rezerwat „Jata”, w 1933 r., a ponowne uznanie go za rezerwat nastąpiło 13.11.1959 r., zgodnie z Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego Nr 388 znak: OP-244/955. Rezerwat ten o powierzchni 58,20 ha, obejmuje pow. leśną 57,09 ha, i jest położony w uroczysku Jagodne w oddz: 96a,b,c; 97a,b,c,d,f,g; 98a,b,c,d,f; 99a,b,c,d; 140a,b; 141a,b; 142a - w leśnictwie Jagodne, na gruntach lasów państwowych. Jodłami rosnącymi tutaj zajmował się jeszcze w XIX wieku prof. Łepczyński, a następnie już na początku XX w. prof.: Pax, Jedliński i Szafer, a w dalszej kolejności prof.: Niedziałkowski, Krzemieniewski, Abramowicz, Zaręba oraz Łęczycki. Przedmiotem ochrony tego rezerwatu są zbiorowiska leśne z udziałem jodły na północno-wschodniej granicy zasięgu.

Jednym z ważniejszych zbiorowisk roślinnych jest zbiorowisko wyżynnego jodłowego boru mieszanego *Abietetum polonicum*, które w warunkach tutejszych występuje na nizinach i jest zbliżone do postaci świętokrzyskiej oraz roztoczańskiej. Charakterystyczne jest występowanie w zbiorowisku jodły i świerka. W podszyciu jest zauważalny bez koralowy *Sambucus racenosa*, a w warstwie zielnej widlak jałowcowaty *Lycopodium annotinum* oraz siódmaczek leśny *Trientalis europaea*.

Drzewostan rezerwatu „Topór”

Znaczne miejsce w rezerwacie zajmuje suboceaniczny bór świeży *Leucobryo-Pinetum*. Drzewostan tego zbiorowiska tworzy sosna z brzozą brodawkowatą, w niższym piętrze występują młodsze sosny i brzozy, a sporadycznie pojawia się jodła. Wśród gatunków charakterystycznych dla tego zbiorowiska mają swój udział: śmiałek pogięty *Deschampsia flexuosa* oraz modrzaczek siny *Leucobryum glaucum*.

W części północno-wschodniej rezerwatu występuje najuboższy i najwilgotniejszy fragment czyli śródlądowy bór wilgotny *Molinio-Pinetum*. Główną warstwę drzewostanu tworzy sosna z brzozą omszoną, w podszyciu największy jest udział kruszyny, a w warstwie zielnej dominuje trzęślica modra z borówką czernicą i konwalijką dwulistną.

Na słabo zbielicowanych glebach gliniasto-piaszczystych występuje zbiorowisko dębowo-sosnowe kontynentalnego boru mieszanego świeżego oraz wilgotnego *Quercus roboris-Pinetum*. Główny udział w budowie drzewostanu ma sosna z brzozą brodawkowatą, a częściowo dąb szypułkowy i osika, miejscami jodła. W warstwie zielnej licznie występują: gwiazdnica wielkokwiatowa *Stellaria holoestea*, wiechlina gajowa *Poa nemoralis* oraz turzycyca palczasta *Carex digitata*.

Wilgotne fragmenty rezerwatu z malowniczym krajobrazem obejmuje zbiorowisko grądu subkontynentalnego *Tilio-Carpinetum*, który w rezerwacie dzieli się na trzy podzespoły: grąd wysoki *Tilio-carpinetum calamagrostietosum*, grąd typowy *Tilio-Carpinetum typicum* oraz grąd niski *Tilio-Carpinetum stachyetosum*.

Grąd wysoki występuje na pograniczu grądu typowego i dąbrowy świetlistej, charakteryzuje się dominacją w drzewostanie dębu bezszypułkowego, miejscami graba, nieco uboższym runem, znacznym udziałem gatunków roślin borowych z obecnością: prosownicy rozpięchłej *Milium effusum*, fiołka leśnego *Viola silvestris*, turzycy palczastej *Carex digitata*, gwiazdnicy wielkokwiatowej *Stellaria holostea* i gajowca żółtego *Galeobdolon luteum*.

Grąd typowy zajmuje obniżone tereny w stosunku do grądu wysokiego i jest zbliżony do naturalnych lasów liściastych o bardzo bogatej florze zielnej z dużą ilością szczawika zajęczego *Oxalis acetosella*.

Grąd niski zajmuje obniżone tereny w sąsiedztwie grądu typowego i łągu jesionowo-olszowego i jest szczególnie bogaty w roślinność runa, gdzie występuje duża ilość roślin siedlisk wilgotnych takich, jak: pokrzywa zwyczajna *Urtica dioica*, śmiełek darniowy *Deschampsia caespitosa* oraz więźówka błotna *Filipendula ulmaria*.

Łęg jesionowo-olszowy *Circaeo-Alnetum* na terenie rezerwatu występuje głównie w sąsiedztwie rowu melioracyjnego w południowej części. Zbiorowisko to charakteryzuje się znacznym udziałem świerka i jodły w drzewostanie i dużą ilością czeremchy zwyczajnej w podszybie. W roślinności runa zauważalny jest duży udział gatunków występujących na siedliskach wilgotnych i mokrych oraz gatunków torfowisk niskich, do których należą: przytulia czepna *Galium aparine*, pokrzywa zwyczajna *Urtica dioica*, tojeść pospolita *Lysimachia vulgaris* oraz tojeść bukietowa *Lysimachia thyrsiflora*.

Charakterystyczną cechą florystyczną jest występowanie jodły we wszystkich zbiorowiskach roślinnych tego rezerwatu. Starodrzew jodłowy po zniszczeniach wojennych

został w 1951 roku poważnie uszkodzony przez huragan. W miarę dorodny drzewostan jodłowy zachował się tylko w południowej części rezerwatu.

Drzewostany na tym terenie wyróżniają się dobrym rozwojem jodły, szczególnie podrostu, który w przyszłości odbuduje drzewostan jodłowy zniszczony podczas II wojny światowej.

W rezerwacie występuje wiele roślin chronionych do których należą: widłak jałowcowaty *Lycopodium annotinum*, widłak goździsty *Lycopodium clavatum*, widłak wroniec *Huperzia selago*, kruszczyk błotny *Epipastis palustris* oraz wawrzynek wilczelyko *Daphne mezereum*.

Do gatunków rzadkich należą: zachyłka trójkątna *Gymnocarpium dryopteris*, kozłek bzowy *Valeriana officinalis*, jeżyna gruczołowata *Rubus hirtus*, turzyca orzęsiona *Carex pilosa*, turzyca leśna *Carex silvatica*.

Wskazane jest uaktualnienie dotychczasowego planu ochrony rezerwatu, podobnie jak w przypadku rezerwatu „Jata” lub opracowanie nowego planu ochrony rezerwatu „Topór”.

d) Rezerwat przyrody nieożywionej „Kra Jurajska” - częściowy

Powołany Zarządzeniem MliPD z dnia 15.12.1980 r. o pow. 8,00 ha. Rezerwat ten położony jest na gruntach prywatnych wsi Gołaszyn, obok Kolonii Gołaszyn w gminie Łuków na północny-zachód od Łukowa. Celem powołania rezerwatu było zachowanie unikalnych w skali światowej bogatych złóż amonitów.

Amonity to grupa głowonogów żyjących od okresu dewonu aż po kredę. Zwierzęta te przebywały w wodzie żywiąc się planktonem. Osiągały rozmiary od kilku milimetrów do kilku metrów średnicy. Przypuszcza się, że samice osiągały większe rozmiary niż samce. Wyginęły pod koniec okresu kredy wraz z dinozaurami.

Muszla amonitów jest podzielona na szereg komór dobudowywanych w czasie wzrostu zwierzęcia, które zajmowało zawsze ostatnią największą komorę. Przez wszystkie komory przechodziła cienka rurka zwana syfonem, umożliwiająca zmianę ciśnienia gazu wypełniającego pustą część muszli, co umożliwiało zmianę głębokości zanurzenia tych głowonogów. Amonity podobnie jak obecnie żyjący łodzik, poruszały się wyrzucając z otworu zwanego lejkiem (umieszczonego w części głowowej) - silny strumień wody. Na podstawie budowy muszli stwierdzono, że amonity mogły doskonale pływać.

Skamieniały amonit z rezerwatu „Kra Jurajska”

Amonity znajdowano wyłącznie w osadach morskich i miały duże rozprzestrzenienie geograficzne. Obecnie znane są tylko z wykopalisk geologicznych. Znalezione pod Łukowem skamieniałe muszle powstały ponad 100 milionów lat temu. Występują one w tak zwanej czarnej krze jurajskiej zalegającej już na głębokości około 2 m. Kra jurajska jest prawdopodobnie oderwanym płatem ilastym, morskiej skały osadowej, pochodzącej z terenów dzisiejszej Estonii.

W rezerwacie „Kra Jurajska” muszle amonitów zachowały się w najdrobniejszych szczegółach. Zdarzają się nawet muszle kompletne posiadające zewnętrzny brzeg ostatniej komory. Taki stan zachowania amonitów jest ewenementem w skali światowej.

Rezerwat ten położony w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Łuków jest obiektem, który ma na celu zachowanie niezmiennych form skamieniałości z ery mezozoicznej do prowadzenia badań naukowych nad tą epoką.

Łukowski Obszar Chronionego Krajobrazu

Łukowski Obszar Chronionego Krajobrazu został utworzony Rozporządzeniem Wojewody Siedleckiego w oparciu o Uchwałę Nr XVII/99/86 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Siedlcach. Cały obszar obejmuje powierzchnię 22 920,48 ha, z czego 19197 ha znajduje się w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Łuków, a 9032 ha na gruntach Nadleśnictwa Łuków. Obszar ten, położony na terenie województwa lubelskiego, leży na Równinie Łukowskiej w kierunku zachodnim od Łukowa. Większość powierzchni tego obszaru jest zalesiona i dodatkowo chroniona w następujących rezerwatach: Jata, Topór, Kulak i Kra Jurajska. W najciekawszych kompleksach leśnych występuje dobrze odnawiająca się jodła. Zauważyć można znaczne urozmaicenie krajobrazu w dolinie rzeki Krzyny, gdzie występują mokradła w pobliżu wydm. Uroczysko „Jagodne” o pow. 9 819 ha, i jest największym kompleksem leśnym tego chronionego obszaru.

Łukowski Obszar Chronionego Krajobrazu, obejmuje uroczyska: Jagodne, Krynka, Gołaszyn, Kolonia Gręzówka, Jamielnik oraz częściowo Dąbek. Obszar ten wyróżnia się ciekawą i zróżnicowaną rzeźbą terenu, w związku z licznym występowaniem pagórków moreny czołowej i jej partii krawędziowych, wydm, ozów, głazów narzutowych, dolin rzecznych, z bogatą i zróżnicowaną szatą roślinną.

Znajdują się tutaj dwa duże kompleksy leśne: Jagodne należący do Nadleśnictwa Łuków i Seroczyn należący do Nadleśnictwa Siedlce. Pierwszy z nich to jeden z największych w tej części kraju terenów leśnych, gdzie występuje dobrze odnawiająca się jodła, natomiast drugi to kompleks drzewostanów liściastych na siedliskach grądów i dąbrowy świetlistej. Dominującymi formacjami roślinnymi występującymi na tym terenie są bory świeże i bory mieszane z udziałem jodły, klasyfikowane dotychczas jako wyżynne bory mieszane jodłowe *Abietetum polonicum*, które są wielką rzadkością w tym regionie. Na tym obszarze występuje bogata i różnorodna flora licząca ok. 800 gatunków roślin naczyniowych, z czego ponad 30 gatunków podlega ochronie ścisłej, a 14 gatunków ochronie częściowej.

Na tym terenie przebywa również wiele gatunków ptaków. Szczególnym bogactwem faunistycznym wyróżnia się kompleks „Jagodne” w Obrębie Kryńszczak Nadleśnictwa Łuków, gdzie stwierdzono, w wyniku dokładnych badań ornitologicznych przeprowadzonych

w latach 1987-1989, około 118 gatunków lęgowych ptaków. Największym miejscem bytowania ptaków w tym kompleksie jest rezerwat „Jata”. Zauważono tu miejsce bytowania bociana czarnego, kilku gatunków ptaków drapieżnych, jak: myszołowa zwyczajnego, jastrzębia oraz krogulca. Występują tu również stanowiska brodzca samotnego, żurawia, muchołówki małej i białoszyjej, zniczka i krzyżodzioba świerkowego.

Obszar ten wyróżnia się również atrakcyjnymi miejscami krajobrazowymi, miejscami pamięci narodowej i kultu religijnego.

Pomniki przyrody

Pomniki przyrody są ozdobą krajobrazu i stanowią jeden z cenniejszych elementów przyrody o szczególnej wartości naukowej, kulturowej i historycznej. Są to zwykle pojedyncze drzewa, czasem aleje drzew o szczególnie okazałych rozmiarach, objęte z tej racji ochroną prawną. Za pomniki przyrody mogą uchodzić również uznane źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe i jaskinie.

W zasięgu Nadleśnictwa Łuków za pomniki przyrody uznano 397 drzew, wraz z alejami pomnikowymi i zabytkowymi, 3 pomniki przyrody nieożywionej oraz 112 drzew wraz z alejami i grupami drzew rosnących w pięciu miejscach na gruntach nadleśnictwa, zaewidencjonowanych jako 5 pomników przyrody. Wykaz pomników przyrody położonych na gruntach nadleśnictwa zamieszczono w tabeli:

Wykaz istniejących pomników przyrody na gruntach Nadleśnictwa Łuków

Nr zarządzenia, rozporządzenia, orzeczenia	Dz. Urzędu Wojew., pozycja	Położenie		Opis obiektu					Zabiegi konserwator	
		oddz. poddz.	obręb, leśnictwo	rodzaj	wiek	obwód (cm)	wysokość (m)	stan zdrowotny	zalecane	wykonane
3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
25/77 Wojewodzkiego Konserwatora Przyrody w Siedlcach	4/38 z 1.06.77	35 g	Adamów, Kujawy	Dąb szypułkowy	150	320	28	Stan dobry		Konserwacja

100/89 Wojewody Siedleckie go	17/189 z 22.12.89	148 f	Adamów, Korwin	Dąb szypułkowy	150	382	27	Stan dobry		Konserw pnia
38/88 Wojewody Siedleckie go	18/135 z 30.12.88	5 a	Kryńszczak, Nowinki	Aleja lipowa 47 szt. ok. 200 m.		128- 310	16-29	Stan dobry		Konserw uszkodzo pni
3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
96/80 Wojewódz kiego Konserwat ora Przyrody w Siedlcach	3/36 z 4.12.80	425 d	Kryńszczak, Stoczek	Aleja zabytkowa 8 świerków				Stan dobry		Konserw uszkodzo pni
23/85 Wojewody Siedleckie go	5/65 z 30.09.85	425 g	Kryńszczak, Stoczek	Aleja 46 grabów, 5 świerków, 2 lipy, 2 brzozy		60- 214	12-27	Stan dobry		Konserw uszkodzo pni